

La certificació Demeter d'agricultura biodinàmica

Les marques registrades Demeter i Biodinàmic/a s'utilitzen per denominar els aliments, cosmètics i teixits que, des del treball en les finques fins a l'elaboració en producte final compleixen la normativa Demeter. Aquestes són les úniques marques registrades que existeixen per denominar les finques i les indústries que segueixen els mètodes de l'agricultura biodinàmica.

TEXT I IMATGES: MARISOL GARRIDO, EXPERTA EN FORMACIÓ I CERTIFICACIÓ BIODINÀMICA.

Per buscar els operadors certificats en tot el món pots mirar el web <http://database.demeter.net>

01. Central de la secció d'agricultura del Goetheanum, Dornach (Suïssa).

Rudolf Steiner (1861-1925) va desenvolupar les bases de l'agricultura biodinàmica des dels primers anys del segle XX; ja en el 1910 anava experimentant en els horts del Goetheanum, el centre de coneixement que havia fundat a Dornach, Suïssa, i en les finques d'agricultors de la zona. Anys més tard, alguns agricultors li van demanar indicacions sobre què fer amb les seves terres ja que observaven que les llavors tenien cada vegada menys fertilitat, els cultius menys vitalitat i els animals menys salut. Rudolf Steiner va organitzar un curs d'agricultura del 7 al 16 de juny de 1924, en Kowervitz, Silèsia, on durant una setmana va establir les bases del que ell va anomenar l'agricultura biològicodinàmica. Aquest curs va ser transcrit i traduït a molts idiomes, el que avui en dia converteix aquest llibre en una guia de l'essència d'aquest tipus d'agricultura.

Rudolf Steiner va fundar el que ell anomenà les

Seccions del Goetheanum, amb l'objectiu que es continués l'aprofundiment en els coneixements que ell havia iniciat i que al seu torn aquests coneixements es difonguessin. Entre altres va fundar la Secció d'agricultura, que continua avui en dia la seva tasca coordinant les persones que en els diferents països del món desenvolupen activitats en l'agricultura biodinàmica.

En l'agricultura biodinàmica diem que les finques han de ser un organisme-granja. Aquesta visió va més enllà del concepte de la finca com a organisme que tenien Sir Albert Howard, pare de l'agricultura orgànica, i Lady Eve Balfour i on consideraven que, pel fet de tenir animals en les finques agrícoles, es tancaven els cicles de materials. En l'agricultura biodinàmica els animals col·laboren per tal que la finca sigui espiritualment completa, a banda de fer-hi tasques molt útils, aportar fems i reciclar vegetals. Aquesta visió de la part no material, Rudolf Steiner l'explica amb molt detall en la seva obra *La ciència oculta* i també en el *Curs d'agricultura*. Resumint la seva visió a propòsit d'aquestes qüestions: el regne mineral té un cos físic, el regne vegetal en té un de físic i un d'eteri o vital, els animals tenen aquests dos cossos propis dels vegetals i a més el que ell anomenà un cos astral, el que permet als animals i als éssers humans de comunicar-se, de relacionar-se amb l'entorn proper i llunyà, que en el nivell més subtil serien les emocions humanes. Quant als éssers humans, tenim aquests tres cossos i a més el Jo, l'autoreconeixement.

En una finca agrícola els animals, per tant, serien els representants del cos astral de la Terra. Hi aporten el món de les relacions i, com ho diu la paraula astral (d'astres), intervenen per tal que els llocs es trobin relacionats amb l'entorn proper i també amb el llunyà i amb el macrocosmos. Tots sentim com els animals ens donen alguna cosa que no poden donar-nos els vegetals, i com les nostres finques esdevenen més completes i també més saludables quan hi ha animals. És un fet que ens costa d'explicar però que és real. Simplement si hi ha animals que travessen una zona cultivada, per exemple un ramat d'ovelles que pastura de tant en tant una parcel·la de vinya, notem una vida de major dimensió. Els tastadors de vins biodinàmics arriben a percebre en els vins aquesta dimensió astral.

En l'agricultura biodinàmica s'exigeixen animals en les finques que disposen d'aliments per a ells, és a dir quan existeixen pastures i quan hi ha terres de llaurada, cereals i lleguminoses. Actualment en la normativa Demeter no s'exigeixen animals en les altres finques, tot i que sí que es recomanen molt. Això canviarà en un futur proper ja que considerem molt important la presència d'animals, encara que en reconeixem la dificultat en aquests temps en què la ramaderia i l'agricultura s'han separat en l'espai. De moment s'estan estudiant mesures obligatòries per a les finques que no tenen animals, com ara aportar més vegades a l'any els preparats biodinàmics i mantenir zones més extenses de reserva de biodiversitat, de forma que la finca pugui connectar-se d'una altra manera amb el cos astral de la Terra i amb el macrocosmos.

Curiosament, els agricultors certificats Demeter a Espanya que no tenen l'obligació de tenir animals els van incloent a poc a poc en les seves finques. No són gaires les finques Demeter a Espanya certificades de fa quatre o cinc anys que no tenen cap animal. Una altra cosa que ocorre, també molt interessant i diferent d'altres països d'Europa, és que moltes finques estableixen acords amb ramaders per tal que els animals pasturin en les seves terres en determinats moments. Aquesta situació és normal en les zones tradicionals de bestiar oví, per exemple en les vinyes o en els oliverars pasturen ovelles durant l'hivern i la primavera, i fins i tot en horts els ramats d'ovelles passen al final del cultiu per menjar les restes de collites. Hi ha bastants horticultors Demeter que tenen animals, com és el cas de Joan Salicrú, horticultor de Vallgorguina (Barcelona) que té dues vaques amb els seus vedells. Com ell explica, quan va anar a registrar les vaques li van preguntar si eren de carn o de llet, i ell els va dir que eren de fems, però no existia cap casella per apuntar aquesta classe de vaques! Un cas també interessant és el de David Hernández, a Cartagena (Múrcia), que cultiva *Aloe vera* i que, amb una dot-

zena d'ovelles que es mouen lliurement en el cultiu pasturant les herbes tot l'any, manté els àloes en un estat increïble de salut i de creixement.

Una altra exigència que no es troba en l'agricultura ecològica és de tenir en les finques almenys un 10% de la superfície amb reserves de biodiversitat, és a dir, indrets amb plantes naturals que no es llaurin mai i es deixen germinar cada any. Es pot considerar reserva una vora de parcel·la que mai es romp o la pastura d'una vinya, un olivar o un verger que no es llauri mai i que presenta plantes naturals. Les parcel·les de vinyes biodinàmiques haurien d'estar rodejades de zones naturals, encara que no siguin propietat del propi viticultor, i tenir en el cultiu una pastura permanent que no es llauri, així com vores de parcel·la sense rompre. Crear una reserva de biodiversitat és normalment un procés llarg, molt més que un any. Una vinya que s'ha llaurat cada any no es pot deixar de llaurar de cop, ja que la terra no té bioestructura suficient i per tant la seva porositat és molt baixa. Si es deixa de llaurar no arribarà suficient quantitat d'aire a les arrels i la vinya pot fins i tot morir. Primer s'ha de construir l'estructura del sòl a força d'aportar un bon compost biodinàmic i aplicacions del preparat de bonyiga (500) i permetre de mica en mica que les herbes creixin cada vegada més mesos de l'any i

En una finca biodinàmica, el 10% de la superfície s'ha de destinar a reserves de la biodiversitat

en major superfície, fins que la cobertura sigui total en l'espai i el temps. Fins a arribar a tenir suficient porositat i una pastura natural permanent, el procés pot ser de pocs a molts anys segons els casos. Durant la conversió a la biodinàmica i els anys següents, s'exigeix als viticultors que vagin augmentant el temps que tenen herbes en la terra i l'amplitud de les franges amb herbes, de forma que segons els tipus de sòl, al cap d'uns anys ja no es rompi mai. Les ovelles són un complement perfecte en la vinya, per pasturar durant l'hivern i la primavera i aportar el cos astral a les finques. Sempre tenint cura que la càrrega ramadera sigui l'adequada per a cada tipus de sòls, de manera que no es compactin.

Algunes dates importants en el desenvolupament de Demeter

El nom de la deessa grega de l'agricultura, Demeter, fou utilitzat des del 1928 per denominar finques, productes i organitzacions que seguien els mètodes biodinàmics. Aquell mateix any es van desenvolupar les primeres normatives de producció, i va començar també la feina de la primera finca de cafè

Cronologia del certificat Demeter

1928	S'utilitza per primera vegada el nom Demeter per denominar finques, productes i organitzacions que segueixen els mètodes biodinàmics. Es redacten les primeres normatives de producció Demeter. S'estableix la primera finca de cafè amb el mètode biodinàmic, la Finca Irlanda a Xiapas, Mèxic.
1931	Hi ha 1000 finques biodinàmiques en el món.
1932	L'agricultura biodinàmica ja es practica a Àustria, Suïssa, Holanda, Suècia, Noruega i el Regne Unit.
1932	Fundació de la revista Demeter.
1939	Es funda l'Associació Biodinàmica de Nova Zelanda.
1941	En els mesos anteriors a la segona guerra mundial es prohibeixen a Alemanya les organitzacions Demeter existents així com la revista Demeter.
1946	Després de la segona guerra mundial es reorganitza el moviment biodinàmic i aquest any té lloc el primer curs d'introducció a l'agricultura biodinàmica.
Anys 50	Es reprenen els treballs d'investigació i es funda a Alemanya l'"Institut per a investigacions biodinàmiques".
Dècades dels 60, 70 i 80	S'expandeix l'agricultura biodinàmica en el món amb la fundació de moltes associacions d'agricultura biodinàmica en diferents països.
1981	Fundació en l'illa de Gran Canària de l'Associació per a l'Agricultura Biodinàmica a Espanya, que té avui en dia prop de 400 associats.
1994	Demeter és la primera organització de certificació ecològica que publica normatives de processament d'aliments. Aquest any l'organització Demeter es reorganitza d'acord amb els principis de la triformació social.
1996	La ja coneguda casa Demeter als afores de Darmstadt a Alemanya es comença a utilitzar per a les organitzacions regionals alemanyes de Demeter i altres activitats relacionades
1997	Fundació de Demeter International, e.V.

02. Laboratori de Steiner en els horts del Goetheanum, Dornach, Suïssa.

Més informació sobre Demeter

Pots trobar més informació sobre l'agricultura biodinàmica i la certificació Demeter en les següents pàgines web:

- **Associació per a l'Agricultura Biodinàmica a Espanya:**

biodinamica.es, informació sobre l'agricultura biodinàmica i molts documents per llegir.

- **Oficina de Certificació Demeter Espanya:**

demeter.es, normatives Demeter en castellà i el procediment per començar el procés de conversió per a la certificació.

- **Demeter Internacional e.V.:**

www.demeter.net, informació sobre Demeter, adreces de les associacions dels països que la componen i contactes en altres països, així com les normatives Demeter en castellà, francès, anglès i alemany.

amb el mètode biodinàmic que encara existeix avui en dia, Finca Irlanda a Xiapas, Mèxic. Tres anys més tard, el 1931, ja hi havia 1000 finques biodinàmiques en activitat en el món.

Organització internacional de la certificació Demeter/Biodinàmic

El 1997 dinou organitzacions Demeter independents van fundar l'Associació Demeter Internacional e.V., responsable en l'actualitat de la gestió del sistema de certificació Demeter en el món. Eren organitzacions situades a Àustria, Austràlia, Brasil, Canadà, Dinamarca, Egipte, Finlàndia, França, Alemanya, el Regne Unit, Irlanda, Itàlia, Luxemburg, Holanda, Nova Zelanda, Noruega, Suècia, Suïssa i els Estats Units.

El 1999 es decideix utilitzar un únic logotip per a tots els productes biodinàmics certificats en el món. Aquell any ja hi havia més de 3.500 diferents productes alimentaris, teixits i cosmètics en el mercat, sent Demeter el major proveïdor d'aliments ecològics en el món.

Actualment els socis de Demeter Internacional e.V. són organitzacions de divuit països, entre els quals es troba l'Associació per a l'Agricultura Biodinàmica a Espanya, que fou admesa per unanimitat com a sòcia de ple dret el 2013. Els països que són membres de ple dret de Demeter Internacional mantenen una oficina de certificació que emet els certificats Demeter i coordina les tasques d'inspecció en el seu país. Demeter Internacional, e.V., té una Oficina Internacional de Certificació que s'encarrega de certificar en els països on no existeix una oficina pròpia.

Els socis de Demeter Internacional, e.V., i altres organitzacions més constitueixen l'Associació Internacional d'Agricultura Biodinàmica (fundada el 2002), que és la propietària de les marques Demeter i Biodinàmic; aquesta associació registra aquestes marques en tots els països on actualment existeixen operadors certificats o que poden ser-ho.

Situació actual de la certificació Demeter en el món

En l'actualitat existeixen finques certificades Demeter en més de 60 països del món, que ocupen una superfície de 170.833 hectàrees i representen 6.304 operadors al final del 2015.

El país amb major superfície de cultiu biodinàmic és Alemanya, on existeixen 73.307 hectàrees certificades i 2.023 operadors. Així mateix, és el país amb major consum, el 65 % de la producció mundial d'aliments biodinàmics es consumeix en aquest país.

L'agricultura biodinàmica i la certificació Demeter a Espanya

El 1981 es va fundar a Gran Canaria l'Associació per a l'Agricultura Biodinàmica a Espanya (www.biodinamica.es), que compleix enguany 2016 el seu 35è aniversari. Aquesta Associació està formada principalment per professionals de l'agricultura biodinàmica o ecològica. A finals del 2015 comptava amb 320 socis, 122 dels quals són organitzacions certificades Demeter, 96 són finques, 20 elaboradors i 6 distribuïdors. De la resta dels socis 110 són agricultors professionals que tenen finques certificades en ecològic, 44 són tècnics agraris que professionalment gestionen o assessoren finques ecològiques i/o biodinàmiques i 40 persones, que anomenem consumidors, són professionals de diferents àmbits interessats en aquest tipus d'agricultura, en la seva majoria perquè mantenen els seus horts d'autoconsum.

Des del 2002 l'Associació per a l'Agricultura Biodinàmica a Espanya coopera amb Demeter

03. Logo del certificat Demeter.

International en la coordinació de la inspecció i la certificació de les finques a Espanya. A partir del 2013 es crea l'Oficina de Certificació Demeter Espanya que assumeix la responsabilitat de la inspecció i la certificació a Espanya.

Actualment es certifiquen a Espanya tot tipus de cultius, les superfícies dels quals han anat creixent any rere any, des del 2009 en què hi havia 518 hectàrees certificades fins a finals del 2015 amb 7.185 hectàrees. Creixement que es preveu que continuï, ja que enguany s'estan inspeccionant almenys 70 nous operadors.

Els operadors Demeter a Catalunya

A finals del 2015 hi havia a Catalunya 18 operadors certificats Demeter, un d'ells és un distribuïdor i la resta són finques de cultiu, amb un total de 673,26 hectàrees. D'aquests operadors 11 tenen com a cultiu principal la vinya, amb una superfície de 543 hectàrees, és a dir el 81 % del total de la superfície de cultius Demeter a Catalunya. 🌱